

«یوم تبدل الارض غیر الارض» چگونه درک‌مان از هستی را دگرگون می‌کند

مفسر قرآن کریم ضمن تبیین معنای «یوم» در آیه «یوم تبدل الارض غیر الارض» توضیح داد: از نگاه دین، خود «یوم» یک ماهیتی دارد، یک هویت و شخصیتی دارد و باید سعی کنیم «یوم» خوبی داشته باشیم.

مفسر قرآن کریم ضمن تبیین معنای «یوم» در آیه «یوم تبدل الارض غیر الارض» توضیح داد: از نگاه دین، خود «یوم» یک ماهیتی دارد، یک هویت و شخصیتی دارد و باید سعی کنیم «یوم» خوبی داشته باشیم.

به گزارش ایکننا، جلسه تفسیر قرآن سید مجتبی حسینی؛ مفسر قرآن و کارشناس دین با محوریت آیات ۴۸ تا ۵۱ سوره ابراهیم شب گذشته ۱۷ دی در فضای مجازی برگزار شد که گزیده آن را در ادامه می‌خوانید؛

يَوْمَ تَبْدُلُ الْأَرْضُ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَاوَاتُ وَبَرَزُوا لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ سَرَّابِلَهُمْ مِنْ قَطْرَانٍ وَتَعَشَىٰ وُجُوهُهُمْ النَّارُ لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ تَفْسٍ مَا كَسَبَتْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ

ترجمه: روزی که زمین به غیر این زمین و آسمان‌ها [به غیر این آسمان‌ها] مبدل گردد و [مردم] در برابر خدای یگانه قهار ظاهر شوند و گناهکاران را در آن روز می‌بینی که با هم در زنجیرها بسته شده‌اند و پوش‌هایشان از قطران است و چهره‌هایشان را آتش می‌پوشاند تا خدا به هر کس هر چه به دست آورده است جزا دهد که خدا زودشمار است.

مطالب متعددی در این آیه وجود دارد. این بارز بودن موجودات در پیشگاه پروردگار الآن برای ما قابل فهم نیست و در شرایط «یوم تبدل الارض غیر الارض» محقق می‌شود، گویی در آن هنگام یک ارتباط جدیدتری بین آسمان و زمین برقرار می‌شود. به عبارت دیگر در این آیه در مورد سماوات تعبیر «تبدل» به کار نرفته است ولی این تبدل در نسبت میان سماوات و ارض برقرار می‌شود. پس می‌توانیم این برداشت را از آیه داشته باشیم که رابطه سماوات و ارض در آن هنگام تغییر می‌کند. لذا کارهایی که الآن شما در ارض انجام می‌دهید، تغییری در آسمان پدید نمی‌آورد ولی آن هنگام اینطور نیست.

معنای ظاهری بارز شدن در پیشگاه پروردگار از قبر بیرون آمدن است که خود این از قبر بیرون آمدن تغییر رابطه سماوات و ارض هم هست چون در شرایط عادی ارض، قرار نیست تو از قبر بیرون بیایی و کاملاً از بین رفتی لذا انسان‌های مهمی مثل برخی انبیا سوال می‌کردند که چه کسی این مردگان را در روز قیامت زنده می‌کند. اگر شما بر اساس ارض کنونی صحبت کنی، مردگان از بین می‌روند و دیگر زنده نمی‌شوند ولی وقتی «تبدل الارض غیر الارض» این امر امکان‌پذیر است. این نکته مهمی است که عرض کردم. این نه فقط در مورد بیرون آمدن مردم از قبر مطرح است بلکه ممکن است راجع به خیلی چیزهای دیگر نیز شما این اشتباه را بکنی. لذا کسی چون ابن سینا می‌گوید معاد جسمانی با عقل جور در نمی‌آید. چرا با عقل جور در نمی‌آید؟ چون عقل تو ناظر به جوهر و ماده و هیولا است و از آن، معاد جسمانی در نمی‌آید. نکته‌ای که ایشان به آن توجه نکرده است همین «تبدل الارض غیر الارض» است.

دنیا را نمی‌شود با چهار عمل اصلی فهمید

منظور از این «یوم» چه زمانی است؟ این «یوم» برای هر فردی می‌تواند متفاوت باشد و برای هر کس یک روز خاص باشد. نکته این است که نباید این دنیا را بسته نگاه کرد. این دنیا را باید دنیایی چندپارامتری در نظر گرفت. فقط با چهار عمل اصلی نمی‌شود همه دنیا را شناخت. برخی این نگاه بسته را دارند لذا سوال می‌کنند چطور در روایات گفته شده است که وقتی مرده را در قبر می‌گذارند، چنان قبر او را فشار می‌دهد که شیر مادر از استخوان او بیرون می‌زند. این سوال درست است ولی شما یک نکته را توجه نکردی و آن اینکه «یوم تبدل الارض غیر الارض». پس ما یک عالم مطلب را با همین «یوم تبدل الارض غیر الارض» متوجه می‌شویم.

آیه می‌فرماید «وَتَرَى الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ مُّقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ». این نکته مهمی در قیامت است، یعنی توی پیامبر(ص) آن موقعی که مجرمین در این حالت هستند آنها را تماشا می‌کنی. مگر در آن روز کسی می‌تواند کس دیگری را ببیند؟ در آن شرایط هر انسانی اینقدر گرفتاری دارد که به فکر دیگری نیست ولی معلوم است یک عده‌ای در این شرایط می‌توانند حال دیگران را نگاه کنند، آن هم نه حال یک نفر و دو نفر بلکه حال مجرمین را می‌بینند.

نکته دیگر این است که گاهی زمان، مکان را هم عوض می‌کند. زمان و مکان با هم فضا را تشکیل می‌دهند. در این آیات یوم و ارض به هم چسبیده است در حالی که جنس آنها با هم فرق دارد، یکی از جنس زمان است و یکی از جنس مکان. با این حال آیه

می فرماید که یوم، ارض را تغییر می دهد. پس ارض یک چیز خشک و ثابت نیست بلکه در ارتباط با یوم قرار دارد. فقط شمشیر تیز امیرالمومنین(ع) را می بینیم

این یوم ممکن است در ارض هر کس برایش پیش بیاید. اینکه امام علی(ع) فرمود اگر پرده ها کنار رود یقینم افزوده نمی شود شعار نبود. چرا یقینی به حضرت اضافه نشد؟ چون آیه قرآن می فرماید: «لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ؛ [به او می گویند] واقعا که از این [حال] سخت در غفلت بودی و [لی] ما پرده rlm& را [از جلوی چشمانت] برداشتیم و دیده rlm& ات امروز تیز است».

باید سعی کنیم «الیوم» خوبی پیدا کنیم. یوم با چه یوم می شود؟ با خورشید یوم می شود. خورشیدت را گم نکن تا یوم خودت را پیدا کنی. متأسفانه ما فقط شمشیر تیز امیرالمومنین(ع) را می بینیم ولی به جنبه «بَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ» ایشان توجه نداریم. لذا حضرت فرمودند می توانم گروه بندی انسان ها تا روز قیامت را برای شما بگویم. اصلا درباره علی(ع) از هر جنبه ای صحبت کنیم تمامی ندارد. لذا شما تا امروز به این مسئله ای که امروز عرض کردم فکر نکرده بودید.

نکته دیگر اینکه از نگاه دین خود «یوم» یک ماهیتی دارد، یک هویت و شخصیتی دارد لذا روایت داریم که هر روزی که فرا می رسد ندا می دهد ای بنی آدم، من امروز برای تو جدید هستم پس امروز عمل صالحی انجام بده و کار بد نکن چون من شاهد عمل تو هستم و تو دیگر مرا نخواهی دید. پس معلوم می شود ما شخصیتی به نام «یوم» داریم و این «یوم» بر «ارض» هم اثر می گذارد.

ای کاش می توانستیم بیشتر صحبت کنیم که این «تبدل الارض غیر الارض» چه زمان هایی اتفاق افتاده است. به یکی از موارد آن اشاره کنم. قرآن می فرماید: «وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا». چرا خداوند اقوام قبل را دچار اصر و بار سنگین کرد ولی ما را دچار آن نمی کند؟ چون «یوم تبدل الارض غیر الارض». لذا قرآن می فرماید: «وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ»، یعنی با آمدن پیامبر(ص) ارض عوض شد.